

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2013-03-18

HSN 1302-0185

*Handläggare:*  
Marie Hellström

Hälso- och sjukvårdsnämnden  
2013-04-23, P 13

## **Svar på skrivelse från Socialdemokraterna om utvärdering av vårdval förlossning**

### **Ärendebeskrivning**

I en skrivelse till Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Socialdemokraterna att vårdvalet inom förlossningsvården utvärderas.

### **Beslutsunderlag**

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2013-03-18  
Skrivelse från Socialdemokraterna

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

*att* anse skrivelsen besvarad

### **Förvaltningens motivering till förslaget**

#### *Allmänt*

Hälso- och sjukvårdsnämnden har sedan 2009 en avtalsform genom lagen om valfrihetssystem som reglerar förlossningsverksamheten i Stockholms läns landsting, vårdval förlossning.

Vårdval förlossning innebär en fri etablering för de vårdgivare som ansökt om godkännande, genom auktorisation, av hälso- och sjukvårdsnämnden. Syftet med vårdval förlossning är bland annat att stärka patientens möjlighet att påverka sin vård och öka kvaliteten i vården genom att patienten har möjlighet att välja var den vill få sin vård utförd.

Stockholms läns landsting har idag vårdvalsavtal med fem auktoriserade förlossningsenheter: BB Stockholm, Danderyds sjukhus, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge, Karolinska Universitetssjukhuset Solna och Södersjukhuset. Södertälje Sjukhus har inom ramen för sitt flerårsavtal för akutsjukvård ett uppdrag att bedriva förlossningsverksamhet. Samtliga sex förlossningsenheter har ett relativt högt kapacitetsutnyttjande, vilket innebär att blivande föräldrar ibland måste hänvisas till annan förlossningsenhet än den de ursprungligen valt. En anledning till hänvisning är brist på förlossningsplats, brist på BB-plats och/eller brist på vårdplats i neonatalvården.

Den högspecialiserade förlossningsvården ligger utanför vårdvalet och utförs idag av Karolinska Universitetssjukhuset och till viss del av Södersjukhuset (kvinnor med alkohol- och/eller drogmissbruk).

I förfrågningsunderlaget (tidigare regelboken) för förlossningsenheter beskrivs målen och uppdraget. Det övergripande målet är att det ska finnas en väl fungerande förlossningsvård, där kvinnans och barnets säkerhet sätts i centrum. Övriga mål är att det ska finnas en valfrihet och kontinuitet för kvinnan avseende mödrahälsovård och förlossningsenhet. Verksamheten ska präglas av samverkan med mödravårdcentraler för att skapa vård med hög kvalitet och ett bra omhändertagande vid graviditet, förlossning och eftervård.

Vårdval förlossning har vid två tillfällen följts upp och redovisats för hälso- och sjukvårdsnämnden. Första gången avsåg redovisningen en sammanställning av första kvartalet efter vårdvalets införande och den andra gången efter ett års drift.

Förfrågningsunderlaget har genomgått smärre justeringar genom åren. I samband med den nu pågående revideringen av vårdval förlossning inför 2014 genomför hälso- och sjukvårdförvaltningen en utvärdering av förlossningsvården i Stockholms län och hur den har påverkats av vårdvalet. Ärendet med ett förfrågningsunderlag tillsammans med en presentation av utvärderingen planeras för beslut av hälso- och sjukvårdsnämnden under hösten 2013.

#### *Ansvarförhållande avseende kapacitet inom förlossningsvården*

Vårdval förlossning infördes enligt lagen om valfrihetssystem i Stockholms läns landsting, genom hälso- och sjukvårdsnämnden, som upphandlande myndighet. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för att vården styrs, samordnas och utvecklas med utgångspunkt från befolkningens behov.

Hälso- och sjukvårdförvaltningen ansvarar för att följa upp vårdgivarens utförande av uppdraget och om problem uppstår, till exempel avseende kapacitet eller bemanning, lyfta dem med vårdgivaren samt samverka för att hitta lösningar. Uppföljning kan avse vårdens kvalitet, produktivitet och effektivitet.

Vårdgivaren ska utföra tjänsterna enligt gällande vårdvalsavtal.

I vårdvalsavtalet finns inget produktionstak, vilket innebär att var förlossningsenhet kan utöka sin kapacitet efter behov och efterfrågan. Vårdvalsavtalet stipulerar bland annat att vårdgivaren ska säkerställa en förlossningsplats för kvinnor som är inplanerade för förlossning. Med inplanerad avses att kvinnan har gjort ett val av förlossningsenhet i journalen på mödravårdcentralen. Vidare ska vårdgivaren ombesörja att kvinnor, som inte är inplanerade för förlossning och kontaktar vårdgivaren, bereds plats och nödvändig vård vid den egna förlossningsenheten eller genom samverkan med annan förlossningsenhet. Vårdgivaren ska också tillse att verksamheten bemannas i sådan uträkning som uppdraget kräver och att målen för medicinsk säkerhet samt god omvårdnad kan uppfyllas.

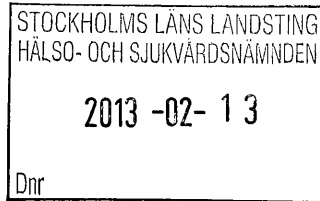
*Planering för framtiden*

När nya vårdval införs, eller vid revidering av befintliga vårdval, behöver hälso- och sjukvårdsförvaltningen utforma dessa efter de förändringar av vården som följer av Framtidsplanen. Planering pågår inom ramen för Programkontoret och diskussioner förs med representanter på sjukhusledningsnivå samt på verksamhetschefsnivå för att möta de stora förändringar som sker när Nya Karolinska Solna kommer att tas i drift.

Den högspecialiserade förlossningsvården och riskförlossningar, vilka ligger utanför vårdvalsuppdraget, kommer att säkerställas inom det Nya Karolinska Solna. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen behöver utforma vårdval förlossning på ett kvalitativt och patientsäkert sätt så att det blir attraktivt för vårdgivare att verka inom vårdvalet.

Catarina Andersson Forsman  
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Leif Karnström  
Avdelningschef



## Utvärdering Vårdval förlossning

Allt fler barn föds i Stockholms län. Detta är självklart någonting positivt, men det ställer också högre krav på förlossningsvården i länet. Redan i somras rapporterade flera medier om den pressade situationen inom förlossningsvården. Bristen på barnmorskor i kombination med fler födselar tvingade personalen till extrapass, övertid och förskjutning av arbetstid. Konsekvensen av detta blir att patientsäkerheten och omhändertagandet försämras.

I Dagens Nyheter den 9 februari går det återigen att läsa om hur barnmorskorna på länets förlossningskliniker har fått nog av de tuffa arbetsförhållandena. Även Hälso- och sjukvårdsförvaltningens egen statistik talar ett tydligt språk. Antalet hänvisningar till annan klinik än den som kvinnan själv valt ökade mellan 2011 och 2012, från 1 580 till 1 780 stycken. Antalet hänvisningar till förlossningskliniker utanför länet ökade mellan 2011-2012, från 57 till 94 stycken, vilket motsvarar 65 procent. Även när det gäller andelen akuta kejsarsnitt ligger länets förlossningskliniker över riksgenomsnittet. Situationen är helt enkelt mycket hårt ansträngd.

Vårdval förlossning infördes 2009. Vi menar nu att det är dags för en utvärdering av detta. Vi vill att utvärderingen framförallt fokuserar på att utreda hur ansvarsförhållandet mellan HSN, HSF och förlossningsklinikerna ser ut - vem ansvarar egentligen för att tillräcklig kapacitet beställs så att ett fritt val kan vara möjligt? Hur ser planeringen för framtiden ut när volymer ska flyttas ut från Nya Karolinska sjukhuset till de övriga förlossningsklinikerna?

Mot bakgrund av ovanstående vill vi Socialdemokrater

- Att Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar att överlåta åt Hälso- och sjukvårdsförvaltningen att utvärdera vårdvalet inom förlossningsvården.
- Att detta ska redovisas, skriftligt och muntligt, för Hälso- och sjukvårdsnämnden på sammanträdet den 18 mars 2013.